

възприятието ѝ. На фона на съществуващите в България противоречия може да видим между другото, че достоверни и лекуващи разкази, от които широкият читателски кръг се е нуждаел, не са били такива, каквито властта се е опитвала да предлага, за да защитава интересите на строя.

Това противопоставяне не можа да се изрази по времето на социализма. Различните тълкувания на критичните събития се изразиха едва след падането на строя. Един пример за това е, че първият вариант на романа „Тютюн“ бе издаден отново едва през 1992 г.

В България спорът около „Тютюн“ придобива доста ясен политически характер. Във финските спорове естетическите въпроси изглежда са имали по-голямо значение, но и там полемиката доста бързо се политизира. Хората започнаха да разнищват миналото и партийните връзки на писателите. Общо взето имаше много общо в аргументацията на критиката. И в двете страни произведенията са се чели до голяма степен като документални. И това се отнася не само за читателите, но и за професионалните критици. Очевидно е също и подчертаването на патриархалния морал - при описването на войната еротиката се счита за по-опасна от насилието. Еротиката, подобно на порнографията, лесно се заклеявява. Във Финландия официалният морал беше строг и по отношение на религиозните ценности. Вайньо Линна бе задължен да премахне думи, свързани със сексуалност и религия. Финландският писател Ханну Салама бе даден под съд, защото се считаше, че се провинил в богохулство в романа си „Танци по Еньов ден“ (1964). В България пък човек можеше да бъде осъден заради богослужение, а пък за обида на държавен глава той можеше да загуби живота си. Например случаят „Тютюн“ показва, че е съществувала един вид „света троица“ между народа, партията и генералния секретар - ако някой оскърбеше едного от тях, оскърбяваше всички едновременно.

В литературата, както и в останалия обществен живот, византийската традиция присъстваше силно. Например положителният герой се оказва учудващо близък със светците, описани в техните жития. Особено в България това е разбираемо и поради факта, че страната е била няколко столетия под *османско* господство и е запазила своя идентитет единствено с помощта на християнските традиции (ценности). През епохата на сталинизма се търсеше епопея, един вид роман-епос, с чиято помощ миналото да може да се олицетвори по един защитаващ обществения строй